

Da Kirkegaarden benyttedes som Markedsplads

Af Anders C. Svalgaard

FOR Nutidsmennesker vilde noget saadant være utænkeligt, men vor smukke, gamle Kirkegaard har virkelig været anvendt til Markedsplads, omend dog ikke til Heste og Kreaturer, og selv om den Tid forlængst er forbi, er det dog sket til omkring 1823-24, da det blev helt afskaffet at anvende et ellers saa fredhelligt Sted til saa profane Ting, som at afholde Marked paa.

I 1823, da den sydlige Halvdel af den gamle Kirkegaard blev købt og indrettet til Gravpladser, maatte der et nyt Reglement til, og daværende Byfoged, Jes Lützhøft, 1811-1838, og Provst Carstensen 1789-1831, skulde gennemgaa og underskrive nævnte nye Reglement og medgive det deres Bemærkninger. Reglementet var inddelt i Paragraffer, og dettes 10. ”Post” gav Anledning til, at Byfogden nævner, at der har været afholdt en Slags Marked paa Kirkegaarden, idet han bemærker til ovennævnte Post eller Paragraf:

”Kirkegaarden har i det mindste over 70 Aar (altsaa fra før 1743) været afbenyttet for Markedssøgende, som bragte Lærreder, Dynevaar og hjemmegjorte Tøier her til Salg. Det vilde være uforsvarligt at lægge Hindringer iveien for Afsætningen af Landmandens Flids-Frembringelser - og da der for Øjeblikket ikke kan anvises en passende Plads for ovenmeldte Varers Falholdelse, saa maatte 10de Post sættes i Beroe, indtil en saadan Plads er udseet, og det fornødne derom til alle Vedkommendes Efterretning er bekiendtgjort.” Det var, som nævnt, ikke med Heste og Kreaturer Markedet holdtes paa Kirkegaarden, men det var alligevel en Uorden, som ikke oftere maatte tolereres, og det ser ud til, at Provst Carstensen har faaet sat en Stopper derfor, da han siden i nævnte Reglement meget bestemt erklærer, ”at det bliver en Selvfølge, at den Uorden ikke længere maa finde Sted, at Lærrets Markedet holdes paa Kirkegaarden, hvorved den hidtil hver Sommer er bleven mishandlet og krænket, men en anden Plads - en af Byens Smaae Torve - skal dertil anvises, og Kirkegaarden til næste St. Hans-Marked og fremdeles holdes lukket.”

Man kunde da heller ikke vedblive dermed, da nævnte Reglement ellers paabød Fred og god Orden, men foruden Markedet var Skolebørnene heller ikke skaansomme, hvilket forklares ved, ”at Klokkerboligen, hvori og den ene af Byens Almue- og Borgerskole holdes, ligger Kirken saa nær, at Indgangen til Skolestuen er fra Kirkegaarden, har altid haft den ubehagelige Følge, at Skolebørnene have nedtrampet Kirkegaarden, især det Stykke, som er Vesten for Kirken, hvori en af Landsognene hidtil have haft deres Begravelsesplads, og at Børnene, ved at løbe om paa søndre Side af Kirken, have været fristede til at kaste Steen paa Vinduerne og undertiden beskadig Gravstenene”.

Markedet maa sikkert, tiltrods for Byfogdens Henstilling om at bevare det, være blevet forbudt, saa Kirkegaarden kunde blive det fredhellige Sted, som man altid synes, et saadant Sted bør være.